

Prima instanță: Judecătoria Râșcani, mun.Chișinău (jud. L. Lupașco)

Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud. Iu. Cimpoi, N. Simciuc, Vl. Brașoveanu)

DECIZIE

23 decembrie 2015

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele ședinței:

Judecătorii:

Valeriu Doagă

Ion Druță

Oleg Sternioală

examinând recursul declarat de Alexandru Erhan împotriva încheierii din 29 octombrie 2015 a Curții de Apel Chișinău,

adoptată în pricina civilă la cererea de chemare în judecată înaintată de Liuba Șaban împotriva lui Alexandru Erhan privind partajul averii comune în devălmășie,

c o n s t a t ă :

La data de 31 octombrie 2011, Liuba Șaban a depus cerere de chemare în judecată împotriva lui Alexandru Erhan privind partajul averii comune în devălmășie.

În motivarea acțiunii, reclamanta a invocat că la data de 21 septembrie 2007 a încheiat căsătoria cu Alexandru Erhan. Au un copil comun Evelina Erhan, născută la 03 septembrie 2008. La data de 20 iulie 2010 au desfăcut căsătoria.

Susține că, după înregistrarea oficială a căsătoriei, au acumulat 8000 euro, care au fost depuse la contul bancar deținut în BC „Moldova Agroindbank” SA.

De asemenea, au cumpărat un automobil de model „BMW 525”, cu număr de înmatriculare ORDD 007, înregistrat la ÎS „CRIS Registru”.

Solicită, în temeiul art. art. 19, 20 Codul familiei, determinarea cotelor - părți din averea comună în devălmășie și partajul averii comune, cu atribuirea ei a sumei de 4000 euro, precum și jumătate din suma echivalentă a prețului automobilului, încasarea sumei în mărime de 10000 lei cu titlu de prejudiciul moral cauzat în urma eschivării de la achitarea pensiei de întreținere a copilului minor.

La data de 14 mai 2014, Liuba Șaban a depus cerere de concretizare cerințelor, prin care a solicitat excluderea cerinței de încasare a prejudiciului moral pentru eschivarea de la achitarea pensiei de întreținere copilului minor.

Prin încheierea din 12 martie 2012 a judecătoriei Căușeni, pricina civilă a fost strămutată spre examinare la judecătoria Râșcani, mun. Chișinău.

Prin hotărârea din 29 mai 2015 a judecătoriei Râșcani, mun. Chișinău s-a admis acțiunea și s-au determinat cotele-părți din averea comună în devălmășie, ce

constituie mijloace financiare în mărime de 8000 euro și automobilul de model „BMW”, cu număr de înmatriculare ORDD 007, la prețul de 7000 euro, stabilind lui Alexandru Erhan și Liuba Șaban câte 1/2 cotă parte din avere; s-a partajat averea comună a soților Liuba Șaban și Alexandru Erhan, pornind de la egalitatea cotelor părți, atribuindu-i Liubei Șaban: -1/2 cotă parte din mijloacele financiare, ce constituie suma în mărime de 4000 euro; -1/2 cotă-parte din costul automobilului de model „BMW”, cu număr de înmatriculare ORDD 007, ce constituie suma în mărime de 3500 euro, iar lui Alexandru Erhan-1/2 cotă parte din mijloacele financiare, ce constituie suma în mărime de 4000 euro; 1/2 cotă parte a automobilului de model „BMW”, cu număr de înmatriculare ORDD 007, an.ed.2001; s-a încasat de la Alexandru Erhan în beneficiul Liubei Șaban suma averii atribuite în mărime de 7500 euro, echivalentul în valută națională a Republicii Moldova la data executării prezentei hotărâri.

La data de 16 iunie 2015, avocatul Diana Ioniță, reprezentantul lui Alexandru Erhan a declarat apel împotriva hotărârii din 29 mai 2015 a judecătorei Rîșcani, mun. Chișinău, solicitând casarea hotărârii primei instanțe și transmiterea pricinii spre rejudecare în primă instanță.

Prin încheierea din 22 septembrie 2015 a Curții de Apel Chișinău nu s-a dat curs cererii de apel depuse de avocatul Ioniță Diana, în interesele lui Alexandru Erhan și i s-a comunicat apelantului despre necesitatea prezentării apelului motivat și a dovezii de plată a taxei de stat, stabilindu-i un termen până la data de 29 octombrie 2015, ora 10:30.

La data de 21 octombrie 2015, intimata Liuba Șaban a depus prin intermediul cancelariei Curții de Apel Chișinău o cerere, prin care a solicitat amânarea ședinței de judecată, din motivul stării de sănătate precare.

Prin încheierea din 29 octombrie 2015 a Curții de Apel Chișinău s-au respins cererile privind amânarea examinării cauzei; s-a respins cererea lui Alexandru Erhan privind scutirea de la plata taxei de stat; s-a restituit apelul declarat de avocatul Ioniță Diana, în interesele lui Alexandru Erhan, din motiv că nu a îndeplinit în termen indicațiile instanței de apel conform încheierii din 22 septembrie 2015.

La data de 12 noiembrie 2015, Alexandru Erhan și avocatul acestuia, au declarat recurs împotriva încheierii din 29 octombrie 2015 a Curții de Apel Chișinău solicitând casarea încheierii contestate cu remiterea pricinii la rejudecare în instanța de apel, cu acordarea unui termen eficient pentru înlăturarea neajunsurilor.

În motivarea recursului s-a invocat că la data de 16 iunie 2015 a contestat hotărârea primei instanțe cu cerere de apel preventiv, deoarece cunoștea doar conținutul dispozitivului actului judecătoresc contestat. După înregistrarea cererii de apel preventiv, expirase o perioadă relativ îndelungată și nu a primit hotărârea motivată a instanței de fond din 29 mai 2015.

La data de 28 octombrie 2015 pîrîtul a primit la domiciliu încheierea din 22 septembrie 2015 a Curții de Apel Chișinău, conform căreia i s-a acordat termen pînă la 29 octombrie 2015 pentru prezentarea apelului motivat și dovada plății taxei de stat.

Afirmă că, s-a prezentat în ședința de judecată a Curții de Apel din 29 octombrie 2015 și a solicitat amânarea ședinței de examinare a cauzei în ordine de apel, invocând că a fost înștiințat abia cu o zi în urmă și efectiv nu a reușit să se pregătească pentru ședința de judecată, nu a achitat taxa de stat și nu a întocmit apelul motivat, din motiv că avocatul său era plecat în deplasare.

Menționează că, instanța de apel a expediat și avocatului Diana Ioniță o înștiințare cu privire la ședința de judecată stabilită pentru 29 octombrie 2015, cu anexarea încheierii de înlăturare a neajunsurilor până la 29 octombrie 2015 și a hotărârii motivate a judecătoreiei Rîșcani, mun.Chișinău.

Specifică că, deși încheierea de înlăturare a neajunsurilor este datată cu 22 septembrie 2015, de facto, a fost expediată la 30 octombrie 2015, conform sigiliului aplicat de Oficiul poștal, adică după ședința de examinare a apelului-29 octombrie 2015.

Consideră că, caracterul defectuos și ilegal al încheierii din 29 octombrie 2015 a Curții de Apel Chișinău rezultă din circumstanțele acestui caz, efectiv fiind lipsit de posibilitatea motivării cererii de apel și achitării taxei de stat, eventual a fost respinsă cerința scutirii de la plata taxei de stat, prin respingerea univocă, necondiționată și categorică a cerinței de amânare a ședinței, exprimându-și dorința de a fi reprezentat de avocat.

Relatează că, deși din conținutul încheierii din 29 octombrie 2015 rezultă că Alexandru Erhan a primit încheierea din 22 septembrie 2015, conform avizului de recepție semnat la 27 octombrie 2015, această concluzie a instanței de apel nu corespunde adevărului, din motiv că la materialele cauzei nu există un aviz de recepție.

Afirmă că, soluția instanței de apel atestă o încălcare gravă a dreptului privind accesul liber la justiție, dreptul la apărare prin neconstatarea obiectivă a tuturor circumstanțelor, fiind adoptată o soluție care evident și flagrant îi îngreuează realizarea acestor drepturi. Or, conform art.21 al Constituției Republicii Moldova, art.5 Cod procedură civilă, orice persoană interesată este în drept să se adreseze în instanță judecătorească, în modul stabilit de lege, pentru a-și apăra drepturile încălcate sau contestate, libertățile și interesele legitime. Nici unei persoane nu i se poate refuza apărarea judiciară din motiv de inexistență a legislației, de imperfecțiune, coliziune sau obscuritate a legislației în vigoare. Renunțarea uneia dintre părți de a se adresa în judecată prin încheierea în prealabil a unei convenții nu are efect juridic, cu excepția cazurilor de încheiere a unei. convenții de strămutare, în condițiile legii, a litigiului la judecata arbitrată.

Remarcă că, jurisprudența CtEDO menționează că puterea judecătorească, pentru a fi respectată și pentru a se putea impune ca o veritabilă putere trebuie să-și exercite atribuțiile în limitele stabilite de legiuitor, respectând întotdeauna legislația în vigoare, pentru că orice hotărâre adoptată cu încălcarea legii, constituie o ingerință în atribuțiile puterii legislative.

În conformitate cu art. 425 Cod de procedură civilă, termenul de declarare a recursului împotriva încheierii este de 15 zile de la pronunțarea ei.

Curtea de Apel Chișinău a adoptat încheierea la data de 29 octombrie 2015, iar recursul a fost declarat de Alexandru Erhan și avocatul acestuia-Diana Ioniță, la data de 12 noiembrie 2015, ceea ce denotă că recursul este declarat în termen.

Examinând temeiurile recursului, în raport cu materialele pricinii, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră recursul declarat de Alexandru Erhan întemeiat și pasibil de fi admis din următoarele motive.

În conformitate cu prevederile art. 364, alin. (1) Cod de procedură civilă, cererea de apel se depune în scris la instanța judecătorească a cărei hotărîre se atacă, cu plata taxei de stat în cazul în care apelul se impune cu taxă, în condițiile legii.

În conformitate cu prevederile art. 368 Cod de procedură civilă, dacă cererea de apel nu întrunește condițiile prevăzute la art. 364 și 365 și dacă cererea este depusă fără plata taxei de stat, instanța de apel dispune printr-o încheiere să nu se dea curs cererii, acordînd apelantului un termen pentru lichidarea neajunsurilor. Dacă apelantul îndeplinește în termen indicațiile din încheierea judecătorească, apelul se consideră depus la data prezentării inițiale. Încheierea instanței de apel de a nu se da curs cererii poate fi atacată cu recurs.

În conformitate cu art. 426 alin.(1) Cod de procedură civilă, recursul împotriva încheierii se examinează în termen de 3 luni într-un complet din 3 judecători, pe baza dosarului și a materialelor anexate la recurs, fără examinarea admisibilității și fără participarea părților.

În conformitate cu prevederile art. 427 lit. b) Cod de procedură civilă, instanța de recurs, după ce examinează recursul împotriva încheierii, este în drept să admită recursul și să caseze integral sau parțial încheierea, restituind pricina spre rejudecare.

Materialele cauzei atestă că prin încheierea din 22 septembrie 2015 a Curții de Apel Chișinău nu s-a dat curs apelului declarat de avocatul Ioniță Diana, în interesele lui Alexandru Erhan și i s-a comunicat apelantului despre necesitatea prezentării apelului motivat și a dovezii de plată a taxei de stat, stabilindu-i un termen până la data de 29 octombrie 2015, ora 10:30 (f.d.111-112).

Din materialele pricinii rezultă că încheierea din 22 septembrie 2015 a fost expediată părților la 23 octombrie 2015, fiind recepționată de Alexandru Erhan la data de 27 octombrie 2015 (f.d.115).

Tot aici, este de menționat că la data de 30 octombrie 2015 a fost expediată și avocatului Diana Ioniță copia încheierii din 22 septembrie 2015 a Curții de Apel Chișinău cu înștiințarea despre data ședinței de judecată din 29 octombrie 2015, care a fost recepționată la data de 31 octombrie 2015, conform avizului de recepție (f.d.114).

Prin încheierea din 29 octombrie 2015 a Curții de Apel Chișinău, în baza art. 369 alin.(1) lit. a) Cod de procedură civilă, s-a restituit cererea de apel depusă de Alexandru Erhan împotriva hotărîrii din 29 mai 2015 a judecătoriei Rîșcani, mun.Chișinău, din motivul neînlăturării neajunsurilor indicate conform încheierii din 22 septembrie 2015 (f.d.121-124).

Ca temei de restituire a cererii de apel, instanța de apel a invocat că apelantul a solicitat scutirea de la plata taxei de stat, fără a prezenta apelul motivat și în

consecință a decis și respingerea cererii privind scutirea de la plata taxei de stat și restituirea cererii de apel (f.d.123).

La caz, instanța de recurs reține argumentul recurentului precum că nu a avut termen suficient pentru a se pregăti de ședința de judecată prin pregătirea apelului motivat și plata taxei de stat, deoarece încheierea despre înlăturarea neajunsurilor din 22 septembrie 2015 a instanței de apel i-a fost adusă la cunoștință lui Alexandru Erhan la data de 27 octombrie 2015, conform avizului de recepție (f.d.115).

Tot aici, este de menționat că termenul de înlăturare a neajunsurilor a fost stabilit pînă la data de 29 octombrie 2015 ora 10:30.

Prin urmare, Colegiul consideră incorectă concluzia instanței de apel precum că termenul în interiorul căreia apelantul/recurentul urma să înlătore neajunsurile a fost unul rezonabil, în condițiile cînd circumstanțele cauzei atestă contrariul, or, termenul *de facto* de înlăturare a neajunsurilor acordat lui Alexandru Erhan la depunerea cererii de apel a fost de o zi, care este insuficient în condițiile legii.

Colegiul reiterează și prevederile art. 368 alin.(1) Cod de procedură civilă, care stipulează oportunitatea acordării apelantului unui termen pentru lichidarea neajunsurilor.

La caz, Colegiul reține că legislația în vigoare nu stabilește un termen expres pentru înlăturarea neajunsurilor, dar se presupune a fi un termen rezonabil și suficient pentru apelant pentru a efectua anumite acțiuni procesuale prealabil desfășurării ședinței de examinare a cererii de apel.

În conformitate cu art. 110 Codul de procedură civilă, termen de procedură este intervalul, stabilit de lege sau de judecată (judecător), în interiorul căruia instanța (judecătorul), participanții la proces și alte persoane legate de activitatea instanței trebuie să îndeplinească anumite acte de procedură ori să încheie un ansamblu de acte.

În conformitate cu art. 113 alin. (1) Codul de procedură civilă, dreptul de a efectua actul de procedură încetează o dată cu expirarea termenului prevăzut de lege ori stabilit de instanța judecătorească (judecător).

În acest context este de menționat că neajunsurile actului procedural, în speță, cererea de apel, pot fi înlăturate pînă la termenul indicat de instanța de judecată sau cel târziu pînă la prima ședință de judecată cînd instanța și urmează să se expună asupra restituirii cererii de apel.

Sub acest aspect și ținînd cont de faptul că încheierea din 22 septembrie 2015 privind înlăturarea neajunsurilor a actului procedural, a fost recepționată de Alexandru Erhan la data de 27 octombrie 2015, conform avizului de recepție (f.d.115), Colegiul consideră, întru evitarea încălcării dreptului recurentului la un proces echitabil prevăzut de art. 6 din Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, că pricina urmează a fi remisă la rejudecare la faza primirii cererii de apel, cu acordarea unui termen suplimentar de înlăturare a neajunsurilor.

Or, expedierea încheierii de înlăturare a neajunsurilor apelantului cu întîrziere nu poate fi imputată acestuia, în condițiile cînd era de obligația instanței de apel de

a asigura expedierea apelantului Alexandru Erhan în termen a încheierii de înlăturare a neajunsurilor.

Astfel, apelantul/recurentul fiind obligat practic de a înlătura neajunsurile în acest termen limitat, a fost în imposibilitatea de a prezenta apelul motivat, dovada plății taxei de stat sau, după caz, de a prezenta confirmări ce atestă situația grea materială.

În conformitate cu art. 85 alin. (4) Cod de procedură civilă, persoana fizică sau juridică poate fi scutită de judecător sau instanța judecătorească de plata taxei de stat sau de plata unei părți a ei, în funcție de situația materială și de probele prezentate în acest sens.

Colegiul ia în considerare și faptul că Alexandru Erhan a solicitat amânarea ședinței de judecată, din motivul absenței avocatului său, cerere ce a fost respinsă de instanța de apel, astfel, fiind lipsit de dreptul de a beneficia de asistență juridică în condițiile legii.

Mai mult de atât, Colegiul reține și faptul că la data de 30 octombrie 2015 instanța de apel a expediat Diane Ioniță, avocatul lui Alexandru Erhan, încheierea din 22 septembrie 2015 a Curții de Apel Chișinău, în care era menționat termenul limită de înlăturare a neajunsurilor - 29 octombrie 2015 și a fost recepționată la data de 31 octombrie 2015, conform avizului de recepție (f.d.114), adică a fost expediată și recepționată ulterior ședinței de judecată.

În consecință, Colegiul notează, că dreptul de acces la un tribunal constituie un element inherent al tuturor garanțiilor procedurale prevăzute în Convenție (CEDO, hotărârea Campbell și Fell vs. Marea Britanie din 25.02.1982). Drepturile fundamentale trebuie garantate într-o manieră concretă și reală, iar nu iluzorie și teoretică, imposibilitatea concretă de sesizare a unei instanțe de către persoana interesată constituie o încălcare a dreptului acesteia de acces la justiție (CEDO, hotărârea Airey vs. Irlanda din 09.10.1979).

În această ordine de idei, faptele relatate generează casarea încheierii recurate, or, menținerea acesteia, în condițiile enunțate, ar constitui o încălcare a lui Alexandru Erhan de a dispune de drepturile sale procedurale în condițiile normelor în vigoare, care sunt garantate și de Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, precum și îngrădirea accesului la justiție.

Astfel, soluția adoptată de instanța de apel prin încheierea recurată nu este compatibilă cu respectarea garanțiilor unui proces echitabil, în sensul prevederilor art. 6 § 1 CtEDO, care statuează că orice persoană are dreptul la judecarea în mod echitabil, în mod public și într-un termen rezonabil a cauzei sale, de către o instanță independentă și imparțială, instituită de lege, care va hotărî fie asupra încălcării drepturilor și obligațiilor sale cu caracter civil.

Din considerentele menționate și având în vedere faptul că argumentele invocate de către recurent sunt întemeiate și confirmate, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a admite recursul și de a casa încheierea instanței de apel din 29 octombrie 2015, cu restituirea pricinii la rejudecare la Curtea de Apel Chișinău, la faza primirii cererii de apel.

În conformitate cu prevederile art. 427 lit. b), art. 428 Cod de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție,

d e c i d e :

Se admite recursul declarat de Alexandru Erhan.

Se casează încheierea din 29 octombrie 2015 a Curții de Apel Chișinău, adoptată în pricina civilă la cererea de chemare în judecată înaintată de Liuba Șaban împotriva lui Alexandru Erhan privind partajul averii comune în devălmășie, cu restituirea pricinii la rejudecare la Curtea de Apel Chișinău, la faza primirii cererii de apel.

Decizia nu se supune nici unei căi de atac.

Președintele completului

Valeriu Doagă

Judecători:

Ion Druță

Oleg Sternioală